

Dokument zasedanja

A9-0176/2024

11.4.2024

PRIPOROČILO

o osnutku sklepa Sveta o odstopu Unije od Pogodbe o energetski listini
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Odbor za mednarodno trgovino
Odbor za industrijo, raziskave in energetiko

(Postopek s skupnimi sejami odborov – člen 58 Poslovnika)

Poročevalca: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Oznake postopkov

- * Postopek posvetovanja
- *** Postopek odobritve
- ***I Redni zakonodajni postopek (prva obravnava)
- ***II Redni zakonodajni postopek (druga obravnava)
- ***III Redni zakonodajni postopek (tretja obravnava)

(Vrsta postopka je odvisna od pravne podlage, ki je predlagana v osnutku akta.)

VSEBINA

	Stran
OSNUTEK ZAKONODAJNE RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA	5
OBRAZLOŽITEV	6
PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH STA POROČEVALCA PREJELA PRISPEVEK	8
POSTOPEK V PRISTOJNEM ODBORU	9
POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	10

OSNUTEK ZAKONODAJNE RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o osnutku sklepa Sveta o odstopu Unije od Pogodbe o energetske listini (06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Odobritev)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju osnutka sklepa Sveta (06509/2024),
 - ob upoštevanju Pogodbe o energetske listini, podpisane v Lizboni 17. decembra 1994, zlasti člena 47,
 - ob upoštevanju zahteve Sveta za odobritev v skladu s členom 194(2) in členom 207(4), prvi pododstavek ter členom 218(6), drugi pododstavek, točka (a)(v), Pogodbe o delovanju Evropske unije (C9-0059/2024),
 - ob upoštevanju člena 105(1) in (4) ter člena 114(7) Poslovnika,
 - ob upoštevanju skupne razprave Odbora za mednarodno trgovino ter Odbora za industrijo, raziskave in energetiko v skladu s členom 58 Poslovnika,
 - ob upoštevanju priporočila Odbora za mednarodno trgovino in Odbora za industrijo, raziskave in energetiko (A9-0176/2024),
1. odobri odstop Unije od Pogodbe o energetske listini;
 2. naroči svoji predsednici, naj stališče Parlamenta posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic ter vladam in parlamentom držav pogodbenic Pogodbe o energetske listini.

OBRAZLOŽITEV

Pogodba o energetske listini (PEL) je večstranski trgovinski in naložbeni sporazum, ki se uporablja v energetske sektorju. Podpisana je bila leta 1994, veljati pa je začela leta 1998. Evropska unija je med pogodbenicami PEL skupaj z Euratomom, 23 državami članicami EU ter Japonsko, Švico, Turčijo in večino držav Zahodnega Balkana in nekdanje ZSSR, razen Rusije in Belorusije, ki sta leta 1994 sporazum podpisali, vendar ga nista ratificirali.

Enajst držav članic (Nemčija, Francija, Španija, Nizozemska, Italija, Poljska, Slovenija, Luksemburg, Danska, Irska, Portugalska) in Združeno kraljestvo, ki predstavljajo več kot 70 % evropskega prebivalstva, se je že odločilo za odstop od PEL. Naslednji logičen korak je, da od nje odstopi tudi EU.

PEL je naložbena pogodba, ki jo multinacionalke največkrat uporabljajo za tožbo držav, število sporov med vlagatelji in državami pa iz leta v leto raste. 1. decembra 2023 je bilo znanih 162 arbitražnih postopkov v zvezi z naložbami, ki so bili sproženi na podlagi Pogodbe o energetske listini, od tega je približno 70 % primerov zadevalo naložbe znotraj EU. Vse večje število pravnih postopkov se nanaša na okoljske ukrepe.

Znanstveniki so večkrat opozorili, da bo treba zato, da bi preprečili hude podnebne krize, pospešiti postopno opuščanje fosilnih goriv in opraviti hiter prehod na energijo iz obnovljivih virov. Zaščita naložb v fosilna goriva v PEL je v neposrednem nasprotju s tem, da je treba premog, nafto in zemeljski plin opustiti, pa tudi z drugimi podnebnimi politikami. Multinacionalke, ki so dejavne na področju fosilnih goriv, lahko na podlagi PEL tožijo evropske vlade, ki izvajajo politike za postopno opuščanje fosilnih goriv ali pospeševanje pravičnega energetskega prehoda. Zadnji primeri kažejo, da PEL ne le ovira izvajanje podnebnih ukrepov, ampak državam tudi otežuje obvladovanje energetske krize in energetskega prehoda. Leta 2021 sta nemški premogovni podjetji RWE in Uniper od nizozemske vlade zahtevali 2,4 milijarde EUR odškodnine, ker je določila postopno odpravo premoga do leta 2030. Leta 2022 je bilo Italiji naloženo plačilo 250 milijonov EUR odškodnine britanskemu naftnemu podjetju Rockhopper, ker je sprejela odločitev o prepovedi razvojnih naftnih dejavnosti na morju, ki so jim nasprotovale italijanske obalne skupnosti. Novembra lanskega leta 2023 pa je naftno podjetje Klesch Group Holdings Limited tožilo EU, Nemčijo in Dansko za plačilo vsaj 95 milijonov EUR zaradi obdavčitve nepričakovanega dobička, ki je bila v odgovor na ekonomski učinek visokih cen energije uvedena z Uredbo Sveta (EU) 2022/1854.

Predlagani odstop EU od Pogodbe o energetske listini je rezultat večletnih prizadevanj številnih združenj, saj pogodba ščiti finančne interese multinacionalk, dejavnih na področju fosilnih goriv, na škodo regulativne avtonomije in učinkovitega družbenega podnebnega prehoda. Leta 2021 je več kot milijon evropskih državljanov države članice EU pozvalo k odstopu od PEL. Podnebni aktivisti, sindikati, znanstveniki, akademiki in številna družbena gibanja so se povezali, da bi razkrili nevarnosti te pogodbe, in so države večkrat pozvali k odstopu od nje. Poleg tega je Evropski parlament k odstopu pozval v resoluciji z dne 24. novembra 2022 o izidu posodobitve Pogodbe o energetske listini.

Ker PEL od 90. let 20. stoletja ni bila obsežneje posodobljena, se je novembra leta 2018 začel postopek njene posodobitve, da bi se uskladila z načeli iz Pariškega sporazuma, zahtevami glede trajnostnega razvoja in boja proti podnebnim spremembam, pa tudi s sodobnimi standardi

za zaščito naložb.

Vendar predlagano besedilo posodobljene PEL ni usklajeno s Pariškim sporazumom¹, podnebnimi pravili EU² in cilji evropskega zelenega dogovora³. Besedilo posodobljene PEL tudi ni usklajeno s ključnimi elementi resolucije EP z dne 23. junija 2022 o prihodnosti evropske mednarodne naložbene politike, v kateri je pozval, da je treba vlagateljem v fosilna goriva takoj prepovedati, da bi pogodbenice tožili zaradi izvajanja politik za postopno opuščanje fosilnih goriv v skladu s svojimi zavezami iz Pariškega sporazuma. Posodobljena PEL tudi ni prepričala kvalificirane večine držav članic v Svetu, zaradi česar EU ni dobila mandata za sprejetje posodobljenega besedila na konferenci podpisnic energetske listine, ki je potekala novembra leta 2022.

Poleg tega so lahko, dokler je Evropska unija pogodbenica PEL, celo države članice EU, ki so že odstopile od PEL, še vedno tožene zaradi izvajanja politik EU.

Zato poročevalca menita, da Evropska unija ne more ostati pogodbenica PEL, in pozdravljata predlog Komisije za njen odstop od te pogodbe.

Komisijo pozivata, naj še naprej spodbuja usklajeni odstop vseh držav članic od pogodbe, da bi omejile negativne učinke klavzule o uporabi določb pogodbe po odstopu in učinkovito preprečile spore znotraj EU.

Pozivata jo tudi, naj si še naprej prizadeva za dogovor z državami članicami o sklenitvi medsebojnega sporazuma, ki bo kodificiral razlago, da se PEL ne uporablja v sporih med državo članico in vlagateljem iz druge države članice v zvezi z njegovo naložbo v prvi državi članici ter da temu ni bila namenjena. Poleg tega pozivata Komisijo, naj stopi v stik s partnerskimi državami in predlaga drugi sporazum, ki bo pogodbenicam Pogodbe o energetski listini, ki niso članice EU in želijo od pogodbe odstopiti, omogočil nevtralizacijo zgoraj omenjene klavzule po načelu vzajemnosti.

¹ Sporazum, sprejet na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije OZN o podnebnih spremembah v Parizu 12. decembra 2015 (Pariški sporazum).

² Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila).

³ Sporočilo Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru (COM(2019)0640).

**PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE,
OD KATERIH STA POROČEVALCA PREJELA PRISPEVEK**

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalka Anna Cavazzini in poročevalec Marc Botenga izjavljata, da sta pri pripravi poročila do njegovega sprejetja v odboru prejela prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Preglednica 1. Prispevki, ki ji je prejela Anna Cavazzini

Subjekt in/ali oseba
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute
Veblen Institute

Preglednica 2: Prispevki, ki ji je prejel Marc Botenga.

Subjekt in/ali oseba
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute

Priprava teh seznamov je v izključni pristojnosti poročevalcev.

POSTOPEK V PRISTOJNEM ODBORU

Naslov	Odstop Unije od Pogodbe o energetski listini	
Referenčni dokumenti	06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE)	
Datum posvetovanja oziroma zahteve za odobritev	7.3.2024	
Pristojni odbori Datum razglasitve na zasedanju	INTA 10.4.2024	ITRE 10.4.2024
Poročevalec/-ka Datum imenovanja	Anna Cavazzini 21.3.2024	Marc Botenga 21.3.2024
Obraznava v odboru	21.3.2024	
Datum sprejetja	9.4.2024	
Izid končnega glasovanja	+: 58 –: 8 0: 2	
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopulu (Anna-Michelle Asimakopoulou), Tiziana Beghin, Michael Bloss, Paolo Borchia, Marc Botenga, Saskia Bricmont, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Daniel Caspary, Ignazio Corrao, Josianne Cutajar, Arnaud Danjean, Nicola Danti, Paolo De Castro, Martina Dlabajová, Valter Flego, Jens Geier, Markéta Gregorová, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Roman Haider, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Michael Kauch, Seán Kelly, Martine Kemp, Izabela-Helena Kloc, Andrius Kubilius, Bernd Lange, Thierry Mariani, Margarida Marques, Sara Matthieu, Emmanuel Maurel, Eva Maydell, Iskra Mihajlova (Iskra Mihaylova), Dan Nica, Ville Niinistö, Johan Nissinen, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Markus Pieper, Samira Rafaela, Robert Roos, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Riho Terras, Grzegorz Tobiszowski, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jürgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Carlos Zorrinho	
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Marek Belka, Franc Bogovič, Anna Cavazzini, Matthias Ecke, France Jamet, Bronis Ropè, Ivan Štefanec	
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Ibán García Del Blanco, Matjaž Nemeč	
Datum predložitve	11.4.2024	

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V PRISTOJNEM ODBORU**

58	+
ECR	Izabela-Helena Kloc, Dominik Tarczyński, Grzegorz Tobiszowski
NI	Tiziana Beghin
PPE	Anna-Michelle Asimakopulu (Anna-Michelle Asimakopoulou), Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Arnaud Danjean, Danuta Maria Hübner, Seán Kelly, Martine Kemp, Andrius Kubilius, Eva Maydell, Markus Pieper, Ivan Štefanec, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Barry Andrews, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Iskra Mihajlova (Iskra Mihaylova), Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Samira Rafaela, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Josianne Cutajar, Paolo De Castro, Matthias Ecke, Ibán García Del Blanco, Jens Geier, Bernd Lange, Margarida Marques, Matjaž Nemeč, Dan Nica, Joachim Schuster, Kathleen Van Brempt, Carlos Zorrinho
The Left	Marc Botenga, Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
Verts/ALE	Michael Bloss, Saskia Bricmont, Anna Cavazzini, Ignazio Corrao, Markéta Gregorová, Henrike Hahn, Heidi Hautala, Sara Matthieu, Ville Niinistö, Bronis Ropé

8	-
ECR	Johan Nissinen, Robert Roos
ID	Roman Haider, France Jamet, Thierry Mariani
PPE	Daniel Caspary, Sven Simon
Renew	Michael Kauch

2	0
ID	Paolo Borchia
PPE	Riho Terras

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani